

Muuseumideülesed kogumispõhimõtted.
Arutelukoosoleku protokoll

17. oktoober 2012.a.

Kultuuriministeeriumi suur saal

Osalejad: Ülli Kont, Tiina Tael, Krete Tomson, Maivi Käräinen, Aili Vester, Veronika Varik, Marga Lvova, Tiina Tootsi, Marika Reintam, Tiiu Talvistu, Kadi Kähar, Siiri Ries, Tiina Saksakulm, Raimo Kaubi, Elvi Nassar, Piret Kullerkupp, Mirjam Rääbis, Daimar Lell, Kai Lobjakas, Helgi Põllo, Aune Anton, Krista Aru, Kaie Voolaid, Maris Rosenthal, Kirsten Simmo, Seidi Raid, Mehis Helme, Mall Siniveer, Pilvi Põldma, Priit Kivi, Anne Lass, Liia Rebane, Ave Tarvas, Reet Mark, Sirje Pallo, Tõnis Liibek, Riina Annus, Lea Leppik, Merli Sild, Heidi Vilu, Martin Andreller, Kadri Nigulas, Teele Saar, Ruth Ristmägi, Marju Reismaa, Laura Kipper

I Koosoleku eesmärgid:

1. Saavutada põhimõtteline konsensus, kuidas muuseumideülesed kogumispõhimõttete rakendamise protsess võiks alata.
2. Leida mudeli väljatöötamise tööühma osalejad.
3. Arutada koostöögruppide võimalikku jaotust.

II Arutelu

Keskmuuseumi mõistest ja finantseerimisest

Marju Reismaa:

- Mõiste „keskmuuseumi“ kadumine muuseumiseadusest:
  - o Muuseumiseaduse eelnõu arutelul tegid mõned muuseumitöötajad ettepaneku „keskmuuseumi“ mõiste eelnõust välja jätta.
  - o Tegelikult ongi see, et praegused „keskmuuseumid“ ei erine oma tegevuses millegi poolest „tavalistest riigimuuseumidest“. Tegemist on pelgalt aunimetusega.
  - o Keskmuuseum oli algses eelnõus defineeritud kogude (kogud esindavad mingit ainevaldkonda terviklikult) ja juhendamise kaudu (juhendab muuseumi kogude korralduse alal selles ainevaldkonnas), kuid sama võib öelda ka muude riigimuuseumide kohta. Selgema funktsiooni ei osanud ükski selle teemaga seotud ettepaneku tegija esitada ning seetõttu jätame „keskmuuseumi“ mõiste eelnõust välja. Ettepanekut toetas ka Muuseuminõukogu.
  - o Seega: tänase koosoleku kontekstis jätame kõrvale „keskmuuseumi“ mõiste. Kõik alustavad juriidilises mõttes võrdselt stardipositsioonilt; kõik sõltub iga konkreetse muuseumi töötajate teadmistest, oskustest ja tahtmisest, kas see muuseum saab olla koostöögrupi vedaja või mitte.
- Finantseerimine: konkreetset summat on praegu keeruline öelda, kuna ei tea projektide mahte ja kulusid. Ligikaudu võiks 2013. aastaks arvestada 10 000 euroga, mis jaguneks koostööprojektide + ekspertide stipendiumide vahel (tagasivaatav kogude analüüs).

Krista Aru:

- Oleks vajalik teiste riikide (nt Soome, Rootsi, Taani, Norra, Prantsusmaa) süsteemide analüüs, et õppida neist, mida seal on valesti tehtud.
- Mis on eesmärgid? Kas sellega seonduvalt vaadatakse üle ka finantseerimine põhimõtted?
- Kes töötab välja ühtsed teaduslikud alused? ERM lähtub muuseumikogu terviklikkusest ja protsessipõhisuse printsiibist.
- Oluline on ühiskonna kaasamine, nn osaluskogud.

Kultuuriministeeriumi ettepanek eesmärgi osas:

parem ülevaade pärandist ja mõtestatud kogumistöö:

- jagada vastutust ning tööülesandeid,
- kasutada ressursse ratsionaalsemalt,
- saavutada parem infolevik ja koostöö, mis võimaldaksid muuseumidel olla ühiskondliku dialoogi areenid ning mootorid,
- suurendada muuseumide sotsiaalset vastutust/rolli ühiskonnas,
- luua otsesem side külastaja/kasutajaga.

Koostöögruppid kui suhtlemisvõrgustikud, koostööplatvormid.

Ministeerium ei soovi muuseumide eest teemasid ära määrata, vaid soodustada ühisprojektide teket. Ei kinnitata „juhtmuuseumi“ ministri käskkirjaga, vaid see oleks muuseumide ühine hea tahte kokkulepe (s.t paindlikkus, mitteformaalsus). Liituda võivad kõik muuseumid olenemata omandivormist. Võiks alustada kõige lihtsamatest praktilistest asjadest (lihtlabase dubleerimise vältimine, uurimis(näituse)teemade ajastamine eri muuseumide tööplaanides).

Sõjamuuseumi ettepanek: Mitte lähtuda ühest mudelist, vaid moodustada nii teema- kui protsessipõhiseid (nn horisontaalsed teemad) koostöögruppe. Lisaks vastavalt vajadusele ka objektikesksed: nt fotogrupp, arhiivkogude grupp. Üle-eestiline mõõde teatud projektide puhul.

Töörühmadesse peaks kaasama teadlasi väljastpoolt muuseumi, nt ülikoolidest.

Projektkollektsiooni mõiste selgitus: nt seoses naisõiguse ajaloo kogumise-näituseprojektiga tekib osalenud muuseumidel „ühine“ kollektsioon, mis füüsiliselt asuvad oma „kodumuuseumides“, kuid on MuISis märksõnaga tähistatud.

Pedagoogika arhiivmuuseumi ettepanek: kaardistame ära eri teemadega tegelevad muuseumid (nii nagu Sõjamuuseum on teinud sõjaajaloo pärandiga). Seeläbi peaks selguma katmata alavaldkonnad suurte teemade raames. Nõus olema vedaja hariduse valdkonnas.

Eesti Teatri- ja Muusikamuuseum on nõus olema vedaja teatri-muusika-filmi osas.

Tuleks läbi mõelda, kuidas eri valdkonnad hakkavad omavahel „risti“ suhtlema. Nt Meremuuseum on suure teemana „merenduse valdkond“, kuid kogub muu hulgas mereharidusega seonduvat – s.t on ka osaline suures „hariduse koostöögrupis“.

Alternatiiv: mitte alustada olemasoleva kaardistamisest, vaid Eesti jaoks oluliste teemade sõnastamisest? Norra näide (24 riiklikult olulist teemat).

Kutsuda Soomest keegi TAKO süsteemi tutvustama.

Kultuuriministeeriumi ettepanek: Aasta lõpuks võiks olla otsustatud, millise mudeliga edasi läheme ning sõnastatud selle kohta hea tahte kokkulepe.

III Otsused

Kultuuriministeerium korraldab järgmisena ettekandepäeva (toimub 29.11), teemaks on erinevate koostöögruppide toimimise kogemused nii Eestis kui mujal.